

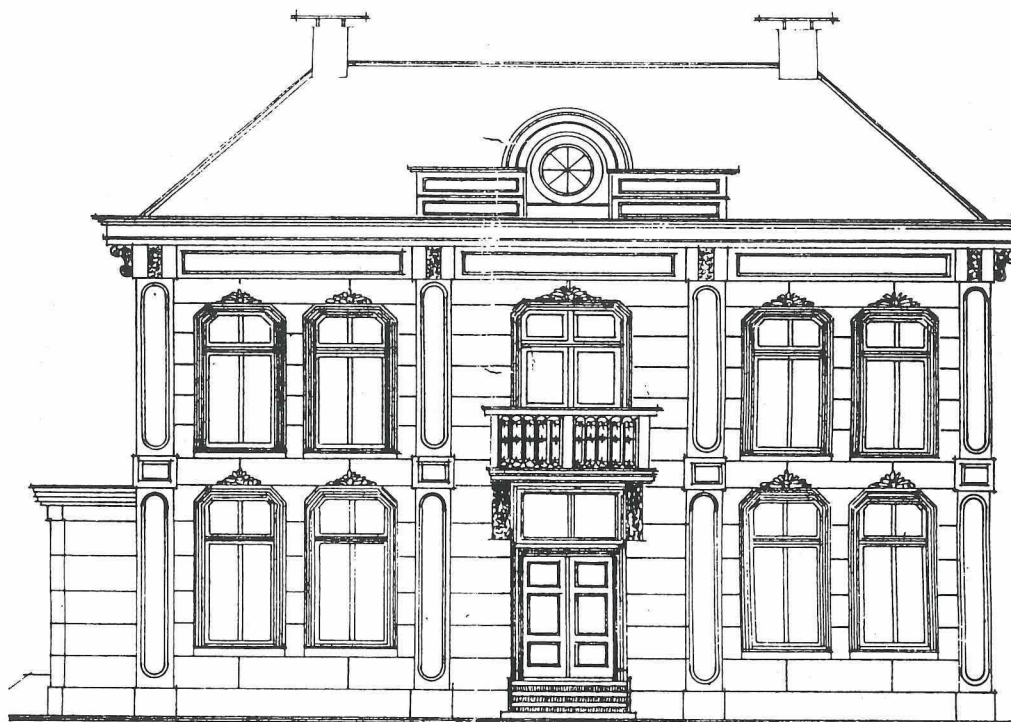
NA 109 JAAR TOCH EEN BURGEMEESTER IN HET HERENHUIS VOOREILAND 2.

Kort voordat de stadsfeesten hier zouden losbarsten, werd ik gebeld door Ron Couwenhoven, de verslaggever van de "Telegraaf", met de mededeling dat hij een dag naar Medemblik zou komen.

Deze afspraak hadden wij gemaakt in Frankrijk tijdens de Tour de France van 1988. Een stad die tenslotte 700 jaar stadsrechten zou gaan vieren moest toch immers in het nieuws.

"Weet jij een leuk onderwerp", vroeg Ron aan mij. "Dat komt wel goed" zei ik, "want er is veel over deze mooie oude stad te vertellen, vooral zijn historie is zeer boeiend".

Na een bezoek aan de visserman Jan Lageveen te hebben gebracht, liepen wij richting Landswerf. Op de vraag van wie er wel in dat mooie huis aan de nieuwe haven woonde, vertelde ik dat hier na jaren toch een burgemeester zijn onderkomen had gevonden. Ook bekeken wij de eerste steen die in het jaar 1866 door Anneus Harmens, zoon van de kaashandelaar Hayo Harmens, was gelegd.

Deze Hayo Harmens had het huis, vooreiland no.2, in 1866 laten bouwen. Ook werd verteld dat deze Hayo graag burgemeester van Medemblik was geworden, maar omdat er een ander tot burgemeester werd benoemd, is hij in 1877 teleurgesteld naar Rotterdam vertrokken.

De stadswandeling ging verder langs de vele oude straten en gebouwen met informatie die de verslaggever in zijn artikel zou kunnen gebruiken. Zaterdag 3 juni zou de krant met het artikel over Medemblik in de bus liggen. Met veel spanning werd er door mij naar uitgekeken.

"VOOR MEDEMBLIK BEGINT EEN NIEUWE GOUDEN EEUW" luidde de kop van het met kleurenfoto's verlichtte artikel, alleen de foto's, genomen vanaf de toren, stonden jammergenoeg in spiegelbeeld afgedrukt. Ach, dit was alleen de Medembliker opgefallen, in ieder geval was het een mooi stukje reclame voor Medemblik.

Een vierde zoon van Wyger was niet in de firma. Dat was Hein Harmens, die zich omstreeks 1820 in Medemblik vestigde en daar zijn eigen kaas-exportbedrijf stichtte, handelende in Edammer-en Goudse kaas.

En de zaken van Hein liepen goed gezien het volgende:

In het jaar 1832 wordt te koop aangeboden een herberg (zgn. "aanleg tot vermaak"), verder een huis en erf en een grote tuin. Tot 1832 eigendom van Andreus Johannes Schaller, sergeant der artillerie te Breda. Het bovenstaande komt in 1832 in eigendom van H.(Hein) Harmens en Zoonen, kooplieden te Medemblik. Deze percelen waren gelegen aan het begin van het "eiland" (het Voor-en Achtereiland) met aan de westzijde de Binnenhaven (Oosterhaven) en aan de oostzijde de Pekelharinghaven. Hein Harmens heeft deze panden gebruikt voor de opslag van zijn kaas, die later naar Engeland werd verscheept.

Ook wordt er in 1832 een pakhuis en erf aangekocht van Dirk Schuitemaker, koopman te Medemblik. Al deze aankopen lagen, gezien de kadastrale nummers 755 t/m 758, naast elkaar op het Eiland.

Terug naar de herbergier Johannes Schaller. Dat deze het niet meer zag zitten met zijn "aanleg tot vermaak" met de naam "de Vroolijke Matroos", was het gevolg van het totaal dichtslippen van de Pekelharinghaven in 1830. Dit had tot gevolg dat de schepen niet meer afmeerden bij zijn "aanleg tot vermaak".

Johannes Schaller, sergeant der artillerie te Breda, is mogelijk met de komst van het Koninklijk Instituut voor de Marine in 1828 naar Medemblik gekomen. Het Koninklijk Instituut voor de Marine leidde jonge jongens op tot officier. In 1850 is het Instituut uit Medemblik vertrokken.

Bij de opening van het Instituut in 1828 werd er door de artillerie uit Breda een vuurwerk afgeschoten van maar liefst 300 vuurpijlen. Schaller zal hier zeker bij betrokken zijn geweest.

Hein Harmens heeft dus de opening van het Instituut, en vast en zeker de gezellige drukte daar omheen, meegemaakt en moet Schaller persoonlijk gekend hebben.

Het schijnt dat de kaaszaken van Hein Harmens goed liepen, maar zijn huiselijk leven was verdrietig. Zijn eerste vrouw overleed gedurende hun eerste huwelijksjaar, de tweede stierf ook jong, in 1840.

Hein zelf stierf enkele maanden jaren later, slechts 46 jaar oud. Zij lieten vier kinderen na, die door de familie in Harlingen werden grootgebracht. Na het overlijden van Hein Harmens en zijn vrouw in 1840, werden de in 1832 aangekochte percelen verkocht aan Cornelis en Anneus Harmens, zeehandelaren te Harlingen.

In 1852 kwam Hayo Harmens, de oudste zoon van genoemde Anneus, naar Medemblik om de zaak definitief voor te zetten.

Hij trouwde met een dochter van burgemeester C. Gerdenier. De burgemeester was dus zijn schoonvader en zij kregen 10 kinderen. Ook Hayo ging de kaashandel op Engeland voor de wind, gezien het volgende:

HERENHUIS

In het jaar 1866 worden alle panden van de firma, gelegen aan het begin van het eiland, gesloopt en alles wordt ondergebracht in een stichting van een "Herenhuis tot Hayo Harmens, idem Cornelis, idem Anneus, idem Harmens en Zoonen". En zie, hier ligt de verklaring dat de naam van de familie Harmens nu nog elke dag zichtbaar is, want op de 4den Augustus 1866 werd door zijn zoon ANNEUS HARMENS oud 12 jaren, de eerste steen gelegd van het huidige burgemeestershuis aan het Vooreiland no. 2.

De steen is zichtbaar aan de zuidzijde van het herenhuis.

Hayo Harmens was inmiddels een echte Medemblikker geworden en een man van aanzien.

Hij vervulde vele functies in diverse besturen. Eén daarvan was secretaris van de Harddraverijvereniging, dit tot 1877.

Het schijnt dat Hayo Harmens ook aspiraties in de richting van het burgemeesterschap heeft gekregen.

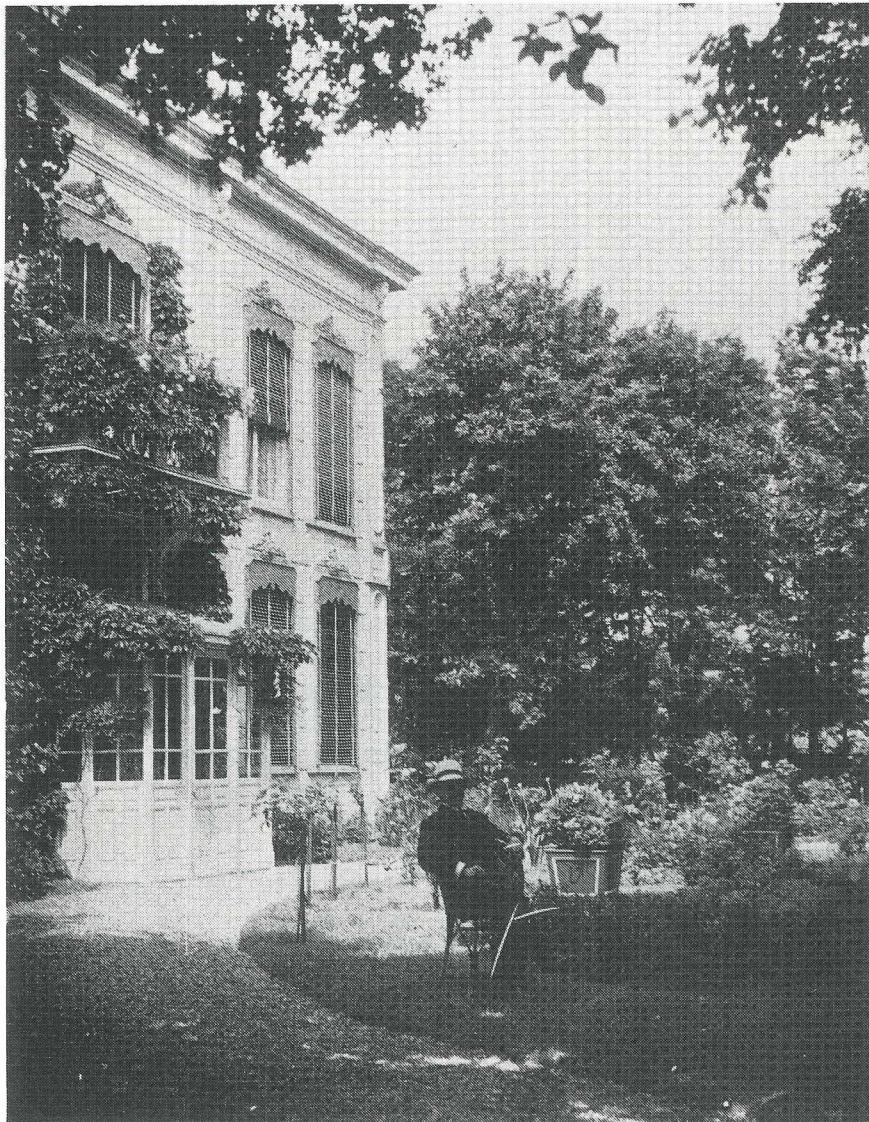
Medemblik verkeerde in die jaren in een verregaande staat van teruggang en verval.

Een voortvarend handelsman zou allang ergens anders zijn heengetrokken.

Maar niet Hayo Harmens. Integendeel, hij bond zich nog sterker aan Medemblik. Op 14 Oktober 1870 werd hij gekozen tot lid van de gemeenteraad. Burgemeester Gerdenier was op 13 juli van dat jaar overleden en op 24 september 1870 werd A. Noorderbroek tot zijn opvolger benoemd.

In 1875, de 6de december, koopt Hayo zijn familie uit en krijgt het Herenhuis in volle eigendom,zou het dan tòch nog burgemeesterswoning worden?

Burgemeester Noorderbroek moest vanwege slechte gezondheid aan het eind van zijn ambtsperiode terugtreden.

Op 17 mei 1877 werd J.P. de Zwaan als NIEUWE burgemeester benoemd. Het moet Hayo Harmens toen wel duidelijk zijn geworden dat hij geen kans meer maakte op het burgemeesterschap.

In november 1877 verhuisde hij met zijn gezin naar Rotterdam.

Zijn afscheid uit de gemeenteraad ging natuurlijk gepaard met de gebruikelijke toespraken en beleefdheden.

Hayo speelde daarin zijn rol met waardigheid en toonde zich in geen enkel opzicht emotioneel of verbitterd, maar vertrok wel naar Rotterdam.

Het herenhuis werd op 28 april 1884 verkocht aan de Staat der Nederlanden voor een bedrag van 12.000 gulden.

Het werd vanaf 1884 het onderkomen van de directeur-geneesheer van het Rijks-krankzinnigengesticht, hetwelk in Medemblik werd ondergebracht in de panden waar voorheen het Koninklijk Instituut voor de Marine gevestigd was. (1828-1850).

Hayo Harmens trok zich al spoedig daarna uit de zaken terug. Het bedrijf werd in tweeën gesplitst. Anneus vertrok naar Hoorn en Jan vestigde zich in Gouda.

Beide kaaszaken zijn in het begin van deze eeuw verlopen. Geen van beiden waren kooplieden met visie en zij hebben verzuimd met hun tijd mee te gaan.

Hayo Harmens is vrij jong gestorven, 56 jaar oud, in 1885 te Rotterdam.

Het herenhuis werd in 1954 verkocht aan Jouke Kuperus, de tandarts.

Deze doet in 1959 zijn praktijk over aan Egbert van der Kolk, die tevens eigenaar wordt van het herenhuis.

In 1986 werd Jaap van Leverink uit Haarlemmerliede eigenaar van het pand. Deze, U welbekende oud-Medemblikker- verhuurde het aan onze huidige Burgemeester J. Feijtel.

En zó is er toch na 109 jaar een burgemeester in het herenhuis aan het Vooreiland 2 terecht gekomen.

Jan Struik.

